

OSPOSOBLJAVANJE ZA SAMOSTALAN RAD

PROGRAM „OSPOSOBLJAVANJE ZA SAMOSTALAN RAD“

I USLOVI

1. Normativni i programsko – planski okvir programa

Normativni osnov za realizaciju programa osposobljavanja za samostalan rad sadržan je u Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (“Službeni list CG”, br. 24/19), kojim je u članu 38 utvrđeno da se mjere aktivne politike zapošljavanja, među kojima i *obrazovanje i osposobljavanje odraslih*, sprovode kroz programe koje donosi Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje, a realizuju se u skladu sa pravilima o dodjeli državne pomoći. Nadalje, odredbom člana 40 stav 1 Zakona propisano je da obrazovanje i osposobljavanje odraslih podrazumijeva pružanje mogućnosti nezaposlenim licima da, između ostalog, kroz *program osposobljavanja za sticanje znanja, vještina i kompetencija steknu radno iskustvo za samostalno obavljanje poslova u određenom nivou obrazovanja*.

Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016-2020, kao osnovni dokument sprovođenja politike zapošljavanja, za prvi prioritet ima povećanje zaposlenosti, odnosno smanjenje stope nezaposlenosti koji se postiže efikasnijom primjenom mjera aktivne politike zapošljavanja (Prioriteta 1, Cilj 2 „Povećanje efikasnosti mjera aktivne politike zapošljavanja“).

Programsko planska dokumenta kojima se ostvaruju strateški prioriteti i ciljevi politike zapošljavanja i na osnovu kojih Zavod za zapošljavanje sprovodi mjere aktivne politike zapošljavanja su Akcioni plan zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa i Program rada Zavoda. Akcionim planom zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2019 godinu i Programom rada za tekuću godinu predviđena je realizacija *programa osposobljavanja za samostalan rad*.

Zakonom o budžetu za 2019. godinu obezbijedena su sredstva za finansiranje programa aktivne politike zapošljavanja, a time i programa osposobljavanja za samostalan rad, dok je navedenim programsko – planskim dokumentima predviđeno finansiranje ovog programa u iznosu od 556.035,00 €.

2. Razlozi koji su usloveli realizaciju programa

Nezaposlena lica sa stečenim srednjim obrazovanjem su u nepovoljnom položaju na tržištu rada u Crnoj Gori što potvrđuje visoko učešće ovih lica u ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti. U evidenciji nezaposlenih lica (stanje 18. 04. 2019. god) registrovano je 18.176 lica III i IV nivoa obrazovanja, koji u ukupnoj nezaposlenosti učestvuju sa 48,03 %. Nadalje, u evidenciji Zavoda nalazi se 5.302 nezaposlena lica sa stečenim III i IV nivoom obrazovanja bez radnog iskustva u stečenom nivou obrzovanja. Učešće ovih lica u ukupnom broju nezaposlenih lica sa stečenim srednjim obrazovanjem je 29,17 %. Dodatno, 4.223 lica, odnosno 79,65 % ukupnog broja nezaposlenih lica sa sa stečenim III i IV nivoom obrazovanja bez radnog iskustva u stečenom nivou obrazovanja, su u evidenciji nezaposlenih Zavoda duže od šest mjeseci. Lica sa stečenim IV nivoom obrazovanja bez radnog iskustva u nivou obrazovanja koja su u evidenciji nezaposlenih duže od šest mjeseci je 2.349, a lica sa stečenim III nivoom obrazovanja 1.874. U ukupnom broju ovih lica, mladi

učestvuju sa 30,42 % (1.285 lica do 30 godina života), a lica iz evidencije nezaposlenih u opštinama sjevernog regiona sa 64,05 % (2.705 lica).

Tokom 2018. godine, kao i u periodu od 01.01.2019. godine do 18.04. 2019. godine, posredstvom Zavoda oglašeno je 16.423 slobodnih radnih mjesta za zapošljavanje lica III i IV nivoa obrazovanja. Međutim, u odnosnom periodu posredstvom Zavoda oglašeno je samo 138 slobodnih radnih mjesta za zapošljavanje lica sa stečenim III i IV nivoom obrazovanja bez radnog iskustva u nivou obrazovanja, od kojih 120 u 2018. godini, a 18 slobodnih radnih mjesta u tekućoj godini.

Programske intervencije usmjerene na radnu integraciju ove kategorije nezaposlenih lica, kreirane su na osnovu analitičkog sagledavanja tržišta rada.

Više različitih okolnosti, a naročito sve veći priliv nezaposlenih iz sistema srednjeg obrazovanja, koji nije praćen odgovarajućom dinamikom njihovog zapošljavanja je osnovni uzrok stanja kakvo jeste. Nepovoljne okolnosti su još izraženije u manje razvijenim opštinama sjeverne regije, što potrebu za iznalaženjem adekvatnog rješenja čini još urgentnijom. U protivnom, trend nezaposlenosti ove kategorije lica će dobijati sve nepovoljnije karakteristike, sa svim negativnim posledicama koje prate takav proces.

Kao onemogućavajući faktor prilagodljivosti ovih lica potrebama tržišta rada, identifikovan je nedostatak znanja i vještina potrebnih za samostalno obavljanje poslova u nivou obrazovanja. Za povećanje stope zaposlenosti ove kategorije nezaposlenih lica potrebni su posebni programski sadržaji koji im omogućavaju sticanje nedostajućih znanja i vještina i njihovu praktičnu primjenu u realnom radnom okruženju. S toga proizilazi i potreba za pravovremenim definisanjem korektivnih aktivnosti kreiranjem podsticajnih programa kojima će se ublažiti navedeni negativni trendovi.

STEP analiza programa

Socijalne okolnosti

- Relativno visoka stopa nezaposlenosti lica sa stečenim srednjim obrazovanjem.
- Dugoročna nezaposlenost negativno utiče na integraciju nezaposlenih na tržištu rada, a time i na njihov socijalno ekonomski status.

Tehničke okolnosti

- Učesnicima programa se prvim zapošljavanjem u nivou obrazovanja u trajanju od šest mjeseci, obezbjeđuje potrebna infrastruktura da, uz kontinuirano mentorstvo i u realnom radnom okruženju, stiču znanja, vještine i kompetencije potrebne za samostalno obavljanje poslova u nivou obrazovanja.

Ekonomske okolnosti

- Nedovoljna spremnost poslodavaca za preuzimanje odgovornosti za zapošljavanje lica bez radnog iskustva negativno utiče na otvaranje novih radnih mjesta, a time i na društveno – ekonomski razvoj .

Političke okolnosti

- Program doprinosi stimulisanju zapošljavanja domaće radne snage.

3. Struktura programa

3.1. Vrsta programa

Program „Osposobljavanje za samostalan rad“ je jedan od programa aktivne politike zapošljavanja kreiran u skladu sa potrebama tržišta rada, a u cilju povećanja zapošljivosti i zaposlenosti nezaposlenih lica sa stečenim srednjim obrazovanja iz evidencije Zavoda.

Prema kategorizaciji EUROSTAT-a ovaj program se svrstava u kategoriju 2.2 – „Osposobljavanje na radnom mjestu“, kao najzastupljeniji način osposobljavanja, sa učešćem iznad 75% .

3.2. Svrha programa

Podrška pri zapošljavanju nezaposlenih lica u nepovoljnom položaju na tržištu rada.

3.3. Cilj programa

Povećanje zapošljivosti i zaposlenosti nezaposlenih lica sa stečenim srednjim obrazovanjem, bez radnog iskustva u nivou obrazovanja.

3.4. Očekivani rezultati programa

- Uključeno 250 nezaposlenih lica sa stečenim srednjim obrazovanjem bez radnog iskustva u nivou obrazovanja.
Izvor verifikacije: zaključen individualni plan zapošljavanja, ugovor o radu, prijava na obavezno socijalno osiguranje i evidencija Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.
- Povećana zaposlenost za 250 nezaposlenih lica iz evidencije Zavoda koja pripadaju ciljnoj grupi programa, u trajanju od šest mjeseci.
Izvor verifikacije: evidencija Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.
- Povećana zapošljivost za 90 % učesnika programa, odnosno osposobljenih učesnika programa.
Izvor verifikacije: završni izvještaj izvođača o realizaciji programa i izdatim potvrdama - uvjerenjima o stečenom radnom iskustvu.
- Povećana zaposlenost 30 % uspješnih učesnika programa u periodu do 6 mjeseci po završetku programa.
- Izvor verifikacije: evidencija Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

3.5. Programske aktivnosti

Aktivnost 1: Pripremne aktivnosti

Nakon dobijanja obavještenja Agencije za zaštitu konkurencije da Zavod za zapošljavanje Crne Gore može realizovati program osposobljavanja za samostalan

rad dodjelom državne pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) i donošenja odluke o usvajanju programa osposobljavanja za samostalan rad Zavod će preduzeti aktivnosti izbora izvođača i učesnika programa.

1.1. Izbor izvođača programa

Zavod će izvršiti izbor izvođača programa osposobljavanja za samostalan rad na osnovu javnog konkursa kojim će se poslodavci upoznati sa predmetom, planiranim ciljevima i rezultatima realizacije programa, raspoloživim sredstvima za finansiranje programa, uslovima za prijavu na konkurs, kriterijumima izbora izvođača programa, rokovima i načinom podnošenja zahtjeva na konkurs, kao i načinom informisanja podnosioca o ishodu njegovog zahtjeva.

Odluku o izboru izvođača programa osposobljavanja za samostalan rad donijeće Upravni odbor Zavoda na predlog Komisije za utvrđivanje predloga za izbor izvođača programa.

Zavod i izabrani izvođači programa zaključice ugovore kojima će se urediti međusobna prava, obaveze i odgovornosti u vezi realizacije programa osposobljavanja za samostalan rad.

1.2. Izbor učesnika programa

Zavod kontinuirano sprovodi aktivnosti individualnog i grupnog informisanja, motivisanja i savjetovanja nezaposlenih lica sa stečenim III i IV nivoom obrazovanja bez radnog iskustva u stečenom nivou obrazovanja, u cilju pripreme ovih lica za uključivanje u program.

Nezaposlena lica, kojima je nedostatak radnog iskustva u stečenom nivou obrazovanja identifikovan kao prepreka u zapošljavanju, biće upoznata sa uslovima i kriterijumima, kao i ostalim bitnim elementima za uključivanje u konkretne programe izabranih izvođača.

Izbor učesnika programa izvršice se iz reda pripremljenih nezaposlenih lica saglasno obrazovnim zahtjevima utvrđenim programima izvođača. Izabrani učesnici programa uključice se u program na osnovu individualnih planova zapošljavanja zaključenih sa Zavodom.

Međusobna prava, obaveze i odgovornosti izvođača i izabranih učesnika programa uredice se ugovorima o radu u trajanju od šest mjeseci.

Aktivnost 2: Osposobljavanje za samostalno obavljanje poslova

Izvođači će operativnim planom realizacije konkretnih programskih sadržaja u trajanju od šest mjeseci utvrditi radne zadatke učesnika programa.

Realizacijom programskih sadržaja učesnicima programa bez radnog iskustva u nivou obrazovanja omogućice se da u realnom radnom okruženju, steknu nedostajuća znanja i vještine, razviju lične i stručne kompetencije i dobiju potvrdu o stečenom radnom iskustvu.

Osposobljavanje učesnika programa sprovodiće mentori izvođača programa - lica odgovorna za osposobljavanje učesnika programa.

Aktivnost 3: Monitoring programa

Ova aktivnost podrazumijeva kontinuirano praćenje procesa realizacije programa i izvještavanje o realizovanim aktivnostima u cilju povećanja efikasnosti i efektivnosti programa. Takođe, predstavlja osnov za evaluaciju programa, odnosno ocjenu kvaliteta programa cijenjenu na osnovu ostvarenih rezultata.

Realizacijom ove aktivnosti od strane Zavoda i izvođača programa, između ostalog, obezbijediće se i blagovremeno preduzimanje eventualnih korektivnih radnji u cilju postizanja planiranih rezultata.

Aktivnost 4: Promocija programa

Promocija programa će se sprovoditi kontinuirano, od prvog mjeseca realizacije programa, a u cilju što veće informisanosti ciljne javnosti. Ovu programsku aktivnost sprovodiće Zavod u saradnji sa izvođačima i učesnicima programa.

Aktivnost 5: Evaluacija programa

Pored ocjene uticaja programa na ciljnu grupu, izvršiće se i evaluacija svih programskih aktivnosti, uključujući i opravdanost i efikasnost utrošenih sredstava.

U posljednjem mjesecu realizacije programa, kao i u periodu do šest mjeseci po završetku programa sumiraće se uticaj programa u odnosu na postavljene ciljeve, analizirati eventualne identifikovane prepreke uspješne realizacije programa i izvesti zaključci. Na taj način će se dobiti jasnija slika o postignuću programa i njegovim nedostacima.

Ovu programsku aktivnost sprovodiće Zavod u saradnji sa izvođačima programa.

3.6. Lokacija i vrijeme realizacije programa sa terminskim planom programskih aktivnosti

Program će se sprovoditi na teritoriji Glavnog grada, Prijestonice i svih opština, odnosno lokalnih samouprava u Crnoj Gori, u trajanju od sedam mjeseci.

Terminski plan programskih aktivnosti

Aktivnosti	Mjesec I	Mjesec II	Mjesec III	Mjesec IV	Mjesec V	Mjesec VI	Mjesec VII
Pripremne aktivnosti							
Osposobljavanje za samostalno obavljanje poslova							
Monitoring programa							
Promocija programa							
Evaluacija programa							

3.7. Izvođači programa

Izvođači programa mogu biti privredni subjekti koji svoju djelatnost obavljaju na teritoriji Crne Gore.

Da bi se smatrali opravdanim za realizaciju programa izvođači moraju da ispunjavaju slijedeće uslove:

- Da posjeduju prostorne, tehničke, kadrovske i druge uslove potrebne za realizaciju ovog programa.
Izvor verifikacije: izjava izvođača programa.
- Da su registrovani za obavljanje djelatnosti, najmanje 12 mjeseci prije prijave na konkurs za izbor izvođača.
Izvor verifikacije: rješenje o upisu u registar nadležnog organa
- Da nijesu u stečajnom postupku, postupku likvidacije, nijesu prestali obavljati djelatnost i da im žiro račun nije blokiran.
Izvor verifikacije: izjava izvođača programa.
- Imaju izmirene obaveze po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja, zaključno sa 31.12.2018. godine.
Izvor verifikacije: uvjerenja Poreske uprave da je izvođač izmirio obaveze po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja, zaključno sa 31.12.2018. godine.
- Da su referentni i kredibilni za realizaciju programa cijeneći na osnovu ostvarene saradnje sa Zavodom.
Izvor verifikacije: mišljenje Zavoda.
- Da su upoznati da sa nezaposlenim licima uključenim u realizaciju programa osposobljavanja, kao učesnicima programa zaključuju ugovore o radu u trajanju od šest mjeseci, isplaćuju zarade i da neposredno po završetku programa izdaju potvrde - uvjerenja o stečenom radnom iskustvu.
Izvor verifikacije: izjava izvođača programa.
- Da su upoznati da dodijeljena sredstva mogu koristiti samo za finansiranje programa osposobljavanja za samostalan rad.
Izvor verifikacije: izjava izvođača programa.
- Da su upoznati da sredstva Zavoda za realizaciju ovog programa predstavljaju državnu pomoć male vrijednosti (de minimis pomoći) i da ista ne smiju prelaziti iznos od 200.000 € u tri fiskalne godine, za iste opravdane troškove.
- Izvor verifikacije: izjava izvođača programa i izjava za pomoći male vrijednosti.

Prednost pri izboru imaće izvođači koji predviđaju sprovođenje programa u sjevernim i manje razvijenim opštinama: Pljevlja, Žabljak, Mojkovac, Bijelo Polje, Kolašin, Berane, Petnjica, Andrijevica, Gusinje, Rožaje, Plav, Šavnik, Plužine, Cetinje i Ulcinj.

II CILJNA GRUPA

Direktna ciljna grupa

Direktnu ciljnu grupu obuhvaćenu ovim programom čini 250 nezaposlenih lica iz evidencije Zavoda sa stečenim srednjim stručnim obrazovanjem u trajanju od tri godine i sa stečenim srednjim opštim i stručnim obrazovanjem u trajanju od četiri godine (III i IV nivo obrazovanja), bez radnog iskustva u nivou obrazovanja.

Indirektna ciljna grupa

Indirektni korisnici programa su:

- Privredni subjekti – smanjenje nelojalne konkurencije;
- Lokalne samouprave – doprinos otvaranju novih radnih mjesta, povećanju zaposlenosti i društveno – ekonomskom razvoju;
- Društvo u cjelini – stvaranje povoljnijeg tržišnog ambijenta, doprinos razvoju ljudskih resursa i društveno – ekonomskom razvoju.

III KRITERIJUMI

1. Kriterijumi izbora izvođača programa

Zahtjevi za realizaciju programa osposobljavanja za samostalan rad ocjenjivaće se primjenom tri kriterijuma izbora i to:

1. Značaj programa,
2. Održivost programa i
3. Konkurentnost i razvijenost opštine sprovođenja programa

Značaj programa

Primjenom ovog kriterijuma zahtjevi se ocjenjuju na osnovu usklađenosti predloženog programa osposobljavanja sa utvrđenim potrebama nezaposlenih lica, odnosno da li program dovodi do otklanjanja utvrđenih prepreka u zapošljavanju pripremljenih nezaposlenih lica.

Po ovom kriterijumu zahtjevi se ocjenjuju na osnovu potreba za realizacijom odnosno programa u opštini sprovođenja, a uzimajući u obzir i spremnost pripremljenih nezaposlenih lica iz drugih opština za uključivanje u program i van mjesta prebivališta.

Broj bodova koji se može ostvariti po osnovu ovog kriterijumu je 1 ili 2 boda.

Zahtjev se ocjenjuje sa 1 bod kada predloženi program ne odgovara utvrđenim potrebama nezaposlenih lica ili kada su potrebe nezaposlenih lica za uključivanje u predloženi program ispod iskazanih potreba podnosioca zahtjeva.

Ukoliko rezultat ostvaren po ovom kriterijumu bude 1 bod, zahtjev se neće dalje ocjenjivati.

Zahtjevi za realizaciju programa koji odgovaraju utvrđenim potrebama nezaposlenih lica pripremljenih za uključivanje u program, ocjenjuju se sa 2 boda.

Kada su potrebe nezaposlenih lica pripremljenih za uključivanje u program ispod potreba iskazanih od strane dva ili više podnosioca zahtjeva za realizaciju programa u istoj opštini, a adekvatne iskazanim potrebama za realizaciju programa od strane jednog, odnosno određenog broja od više podnosioca zahtjeva, tada se svi zahtjevi po ovom kriterijumu uslovno ocjenjuju sa 2 boda.

Zahtjevi koji su po ovom osnovu uslovno ocijenjeni sa 2 boda cijeniće se i primjenom ostalih kriterijuma izbora izvođača programa.

Ukoliko se izbor jednog ili više zahtjeva uslovno ocijenjenih sa 2 boda ne može izvršiti primjenom ostalih kriterijuma izbora pri utvrđivanju predloga za izbor cijeniće

se i broj pozitivno ocijenjenih programa na nivou svakog od konkretnih zahtjeva. Prednost će imati zahtjevi za realizaciju samo predmetnog predloga programa, a zatim zahtjevi sa manjim brojem pozitivno ocijenjenih predloga programa.

U slučaju da se ni na ovaj način ne može napraviti razlika između više zahtjeva uslovno ocijenjenih sa 2 boda, konačan predlog za izbor izvršiće se žrijebanjem jednog ili više zahtjeva.

Na ovaj način se obezbjeđuje kako, izbor izvođača programa spram utvrđenih potreba nezaposlenih lica, tako i izbor izvođača koji prevashodno, planiranim ishodima realizacije programa, garantuju kvalitet i održivost, a u konačnom i ekonomsku isplativost programa.

Održivost programa

Po ovom kriterijumu ocjenjuju se samo zahtjevi kojima se predviđa zapošljavanje učesnika programa u trajanju dužem od programom utvrđenog trajanja radnog odnosa od šest mjeseci.

Primjenom ovog kriterijuma zahtjevi se ocjenjuju na osnovu očekivanih rezultata realizacije programa u pogledu broja lica sa kojima će izvođač, neposredno po završetku programa, produžiti ugovore o radu. Pri ocjeni zahtjeva po ovom kriterijumu uzima se u obzir i vrsta i trajanje radnog odnosa.

Zahtjevi kojima se predviđa da se neposredno po završetku programa zaključe ugovori o radu na određeno vrijeme, ocjenjuju se dodjeljivanjem 0,30 bodova, po zaposlenom, za svaki mjesec rada.

Zahtjevi kojima se predviđa da se neposredno po završetku programa zaključe ugovori o radu na neodređeno vrijeme ocjenjuju se dodjeljivanjem 5 bodova, po zaposlenom.

Konkurentnost i razvijenost opštine sprovođenja programa

Zahtjevi kojima se predviđa realizacija programa u sjevernim i manje razvijenim opštinama ocjenjivaće se sa 2 boda.

2. Kriterijumi izbora učesnika programa

Izbor učesnika programa izvršiće se iz reda pripremljenih nezaposlenih lica za uključivanje u program u saradnji sa izabranim izvođačima programa, a saglasno iskazanim obrazovnim zahtjevima izvođača.

IV OBIM SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE PROGRAMA

Raspoloživa sredstva za realizaciju programa osposobljavanja za samostalan rad iznose 556.035,00 € Ovim sredstvima planira se realizacija programa osposobljavanja za 250 lica iz ciljne grupe programa.

Zavod će podržati realizaciju programa osposobljavanja za samostalan rad, u trajanju od šest mjeseci, za najmanje jednog i najviše šest učesnika kod jednog izvođača programa.

Učešće Zavoda u finansiranju opravdanih troškova osposobljavanja za samostalan rad na mjesečnom nivou iznosi 370,69 €, po učesniku programa, što je na nivou ukupnog troška minimalne zarade utvrđene Odlukom Vlade Crne Gore br. br 07-2041 od 23.05.2019.godine ("Sl. list Crne Gore", br.33/19). Učešće Zavoda u finansiranju opravdanih troškova realizacije programa osposobljavanja za samostalni rad iznosi 2.224,14 € po učesniku programa, za vrijeme trajanja programa.

Minimalno učešće Zavoda u finansiranju opravdanih troškova realizacije programa osposobljavanja za samostalan rad, na nivou jednog izvođača, iznosi 2.224,14 €.

Maksimalno učešće Zavoda u finansiranju opravdanih troškova realizacije programa osposobljavanja za samostalan rad, na nivou jednog izvođača, iznosi 13.334,84 €.